A csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita* Vieillot, 1817) populációdinamikájának vizsgálata a Tömördi Madárvártán az 1998-2014-es időszakban

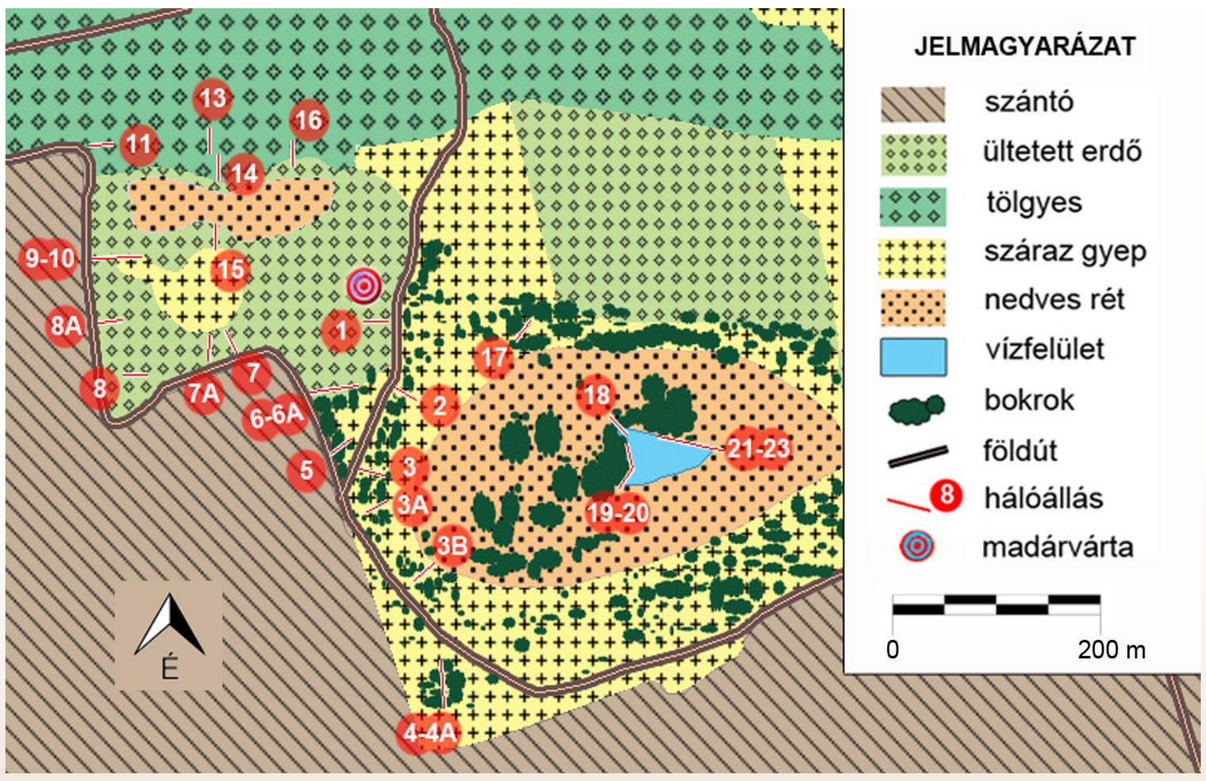
Kiss Csilla
PhD hallgató
Soproni Egyetem, Vadgazdálkodási és Gerinces Állattani Intézet

Bevezetés

A csilpcsalpfüzike Eurázsiai elterjedésű faj, palearktikus faunaelem. Domb- és hegyvidékek ritkább, aljnövényzetben gazdag erdeinek, bokrosainak és ligeteinek elterjedt, általánosan fészkelő madara. Előnyben részesíti a vízközeli területeket.
Politipikus, hazánkban leggyakrabban a törzsalakkal találkozhatunk. Az egyes alfajok vonulási stratégiái és telelőterületei eltérőek.
Hazánkban csak a viszonylag közeli területekről vonuló madarakkal találkozhatunk, mert az északabbra élők két irányban megkerülik a Kárpát-medencét és így jutnak el telelőterületükre. A nálunk fészkelő madarak Dél-Európában és Észak-Afrikában telelnek.
A kutatásunk során a csilpcsalpfüzike (*Phylloscopus collybita*) populációdinamikáját és annak egyes meteorológiai paraméterekkel való összefüggését vizsgáltuk a Tömördi Madárvártán.

Vizsgálati terület

A Tömörd Madárvárta és a madárgyűrűzéssel érintett területek (1. ábra) nagy része az **Ablánc-patak völgye kiemelt jelentőségű természetmegőrzési terület (HUON 20003)** része. A Chernel István Madártani Természetvédelmi Egyesület által kezelt területen a növénytársulások alapján négy élőhely típus különíthető el, amelyek pihenő-, búvó- és táplálkozó helyet jelentenek a vonuló madarak számára:
- mocsár élőhely-típus
- heterogén gyep élőhely-típus
- töviskés élőhely-típus
- erdő élőhely-típus (gyertyános-kocsánytalan tölgyes társulás)

1. ábra: Az élőhelyek és hálóhelyek elhelyezkedése

A vizsgálat módszere

A madarak befogásához ősszel összesen 28 db, 2,5 m magas, 5 zsebes, 12 m hosszú hálót használtunk (840 m^2). Tavasszal 23 háló állt, így a hálófelület 690 m^2 volt. CES napokon minden évben azonos hálóállásokkal kell dolgozni, ebben az időszakban 13 hálóval, 390 m^2 hálófelülettel fogtuk be a madarakat.

A vizsgálat során az 1998 – 2004-es adatokat használtuk fel.

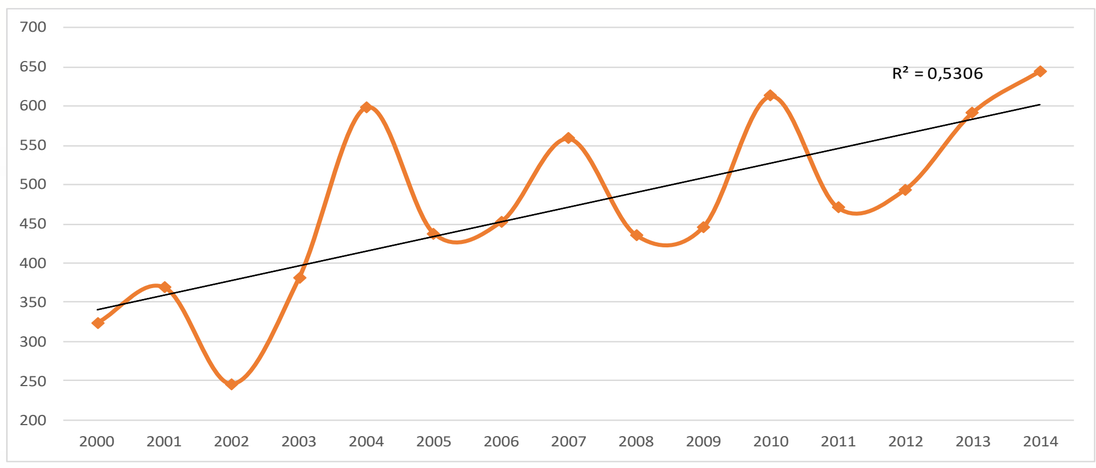

2. ábra Tömördi Nagy-tó és környékének légifelvétele

Eredmények

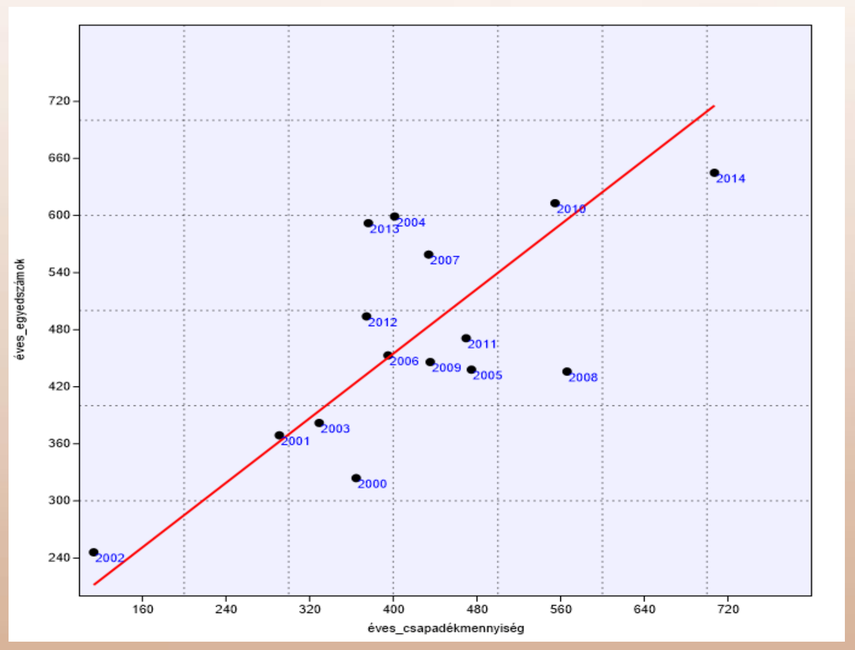
A csapadékmennyiségek évenkénti változása és az egyedszám-változás között erős-közepes összefüggést kaptam (p=0,003). Az állománydinamikában 2001-2002-ben volt a legkevesebb a fogásszám, ami feltételezhetően a csapadékszegénység következménye volt. A csapadékmennyiség magyarázatot adhat még a költési időszak magas egyedszámaira is, de más befolyásoló tényező is lehet. A többi, általam vizsgált meteorológiai paraméter nem mutatott összefüggést a csilpcsalpfüzikék állomány-dinamikájával.

3. ábra: A csilpcsalpfűzike éves fogásszáma a Tömördi Madárvártán

1. táblázat: A korrelációs vizsgálatok eredményei

	R^2	R	p	F
csapadékösszeg – egyedszám	0,501	0,708	0,003	**13,059**
csapadékösszeg – 1es korúak	0,429	0,655	0,008	**9,771**
csapadékösszeg – 1es +F-es korúak	**0,475**	**0,689**	**0,0044**	**11,771**

4. ábra: Éves csapadékmennyiségek és fogásszámok lineáris modellje

A kapott eredmények alapján a költési időszak alacsony hőmérséklete negatívan befolyásolhatja a költés sikerességét, valamint a kevés csapadék is csökkentheti a fiatalok számát. Azonban nem csak a csapadék összeg, hanem annak eloszlása is fontos lehet, hiszen a kevés tavaszi csapadék táplálékhiányt eredményezhet.